

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЛАНУ РАХУНКІВ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Активізація малого підприємництва є одним із стратегічних завдань соціально-економічного розвитку України, адже саме малі підприємства здатні наповнити ринок вітчизняними товарами та необхідними послугами, забезпечити збільшення кількості робочих місць та податкових надходжень до бюджетів різних рівнів; саме власники малих підприємств є основою формування в країні середнього класу. Виконання завдання інформаційного забезпечення управління покладене на облікову систему малого підприємства, від якості якої багато в чому залежить ефективність прийнятих управлінських рішень та перспективи діяльності підприємства. Таким чином, дослідження особливостей формування облікової системи Плану рахунків малого підприємства є важливим завданням як для сучасної економічної науки, так і для облікової практики.

Можливою принциповою особливістю облікової системи малого підприємства може бути застосування в організації обліку спеціального Спрощеного плану рахунків [1]. Спрощений план рахунків не є обов'язковим до застосування, а є лише можливою для малих підприємств альтернативою до так званого загального плану рахунків [2]. Різниця між цими альтернативними для малих підприємств планами рахунків полягає у рівні деталізації облікової інформації, що систематизується.

На перший погляд застосування спрощеного плану рахунків може здаватися привабливим: за логікою – все просте, зручне, але на практиці, навпаки, більшість малих підприємств застосовує для організації обліку так званий загальний план рахунків, ігноруючи можливість застосовувати спрощений план рахунків. Основною причиною такої практики є методична проблема застосування на практиці спрощеного плану рахунків, яка саме і полягає у відсутності об'єктивно необхідної деталізації. Так, приміром, спрощений план рахунків пропонує застосування рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», на якому передбачено здійснювати облік узагальнення інформації про розрахунки за податками, обов'язковими платежами, про податкові зобов'язання, податковий кредит, розрахунки за пенсійним забезпеченням, соціальним страхуванням, страхуванням на випадок безробіття,

індивідуальним страхуванням та страхуванням майна. Водночас на практиці облік роз-рахунків за податками має бути організований окремо від обліку розрахунків з ЄСВ – цього вимагають об’єктивні відмінності у документообороті, розрізі аналітичного обліку, принципах контролю розрахунків та вимог до інформації для прийняття управлінських рішень. Відповідно за умови застосування спрощеного плану рахунків практично неможливо якісно організувати облік за 64 рахунком без належної деталізації, яка на практиці приведе до застосування субрахунків. На практиці фахівці надають перевагу загальному плану рахунків.

Окрім розглянутої методичної причини, перевага на користь застосування на малих підприємствах загального плану рахунків може бути також пояснена низкою організаційних причин. Так, по-перше, більшість програм-них продуктів, що використовуються для автоматизації обліку, в тому числі на малих підприємствах, передбачає використання загального плану рахунків, по-друге, фахівці з обліку зазвичай надають перевагу загальному плану рахунків, чому сприяє навчання і досвід роботи на великих і середніх підприємствах, по-третє, використання спрощеного плану рахунків на багатьох малих підприємствах здатне спричинити проблеми у разі, якщо масштаби бізнесу збільшаться і підприємство втратить статус малого підприємства і, відповідно, право застосовувати такий спрощений план рахунків.

Отже, застосування спеціального спрощеного плану рахунків для суб’єктів малого підприємництва не набуло практичного поширення – біль-шість малих підприємств застосовує загальний план рахунків. Це пояснюється як методичними, так і організаційними причинами. Спрощений план рахунків не є зручним для організації облікових записів внаслідок відсутності об’єктивно необхідного рівня деталізації. Окрім того, на боці загального плану рахунків «грають» традиції навчання облікових фахівців, їх досвід, а також традиції автоматизації бухгалтерського обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001. № 186. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань та господарських операцій та Інструкція щодо його застосування: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999. № 291. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.